

RO + 05
12.07.2018

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

RK7. 004/18
Urząd Marszałkowski
Województwa Śląskiego w Katowicach
Wydział Organizacyjny
Referat Organizacyjny
Wpl. dn. 12-07-2018

LKA.410.002.01.2018
P/18/067

P.P. Węszowicz A. Lewicki
Wydział Organizacyjny
12-07-2018
Martyna Węszowska
Kierownik Referatu
Organizacyjnego

Urząd Marszałkowski
Województwa Śląskiego w Katowicach
Wydział Organizacyjny
Wpl. dn. 12-07-2018

Urząd Marszałkowski
Województwa Śląskiego w Katowicach
KANCELARIA OGÓLNA
Wpl. dn. 12-07-2018
Zal. 87546/18

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/067 – Zabezpieczenie i zagospodarowanie zwałowisk pogórnich
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Iwona Soroczyńska – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/108/2018 z dnia 29 marca 2018 r. oraz nr LKA/213/2018 z dnia 27 czerwca 2018 r. Dowód: akta kontroli str. 1 – 2, 275-276)
Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Saługa, Marszałek Województwa Śląskiego (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Marszałek Województwa Śląskiego prawidłowo realizował w okresie objętym kontrolą² zadania związane z zagospodarowaniem zwałowisk odpadów górniczych. Nadzór w tym obszarze sprawowany był poprzez wydawanie decyzji administracyjnych w sprawach związanych z gospodarką odpadami wydobywczymi oraz dokonywanie kontroli sposobu realizacji warunków tych decyzji, w tym w szczególności zatwierdzających programy gospodarowania odpadami wydobywczymi.

Marszałek Województwa Śląskiego inicjował działania nakreślone w dokumentach strategicznych województwa w zakresie gospodarki odpadami wydobywczymi i przywracaniem terenów zdegradowanych działalnością górnictwem do obiegu społeczno – gospodarczego. Kontrola wykazała, że w ramach monitoringu wdrażania założeń strategii w tym zakresie, w Urzędzie przyjęto bez uwag raport okresowy z realizacji *Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024*, który został sporządzony nierzetelnie w części dotyczącej wpływu przemysłu górnictwa na stan środowiska.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań dotyczących gospodarowania odpadami z wydobycia węgla kamiennego na terenie województwa

Opis stanu faktycznego

1.1. Marszałek Województwa Śląskiego, stosownie do wymogu zawartego w art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach*³ prowadził rejestr podmiotów gospodarujących odpadami, w tym odpadami pochodzącymi z wydobycia węgla kamiennego. W przypadkach, o których mowa m.in. w art. 51 ust. 1 pkt 2 i 4 wyżej

¹ Zwany w dalszej części „Urzędem”.

² Lata 2015-2018 (do dnia kontroli NIK).

³ Dz. U. z 2018 r. poz. 992, ze zm. zwana dalej ustawą „o odpadach”.

wymienionej ustawy, tj. w odniesieniu do posiadaczy odpadów, którzy uzyskali pozwolenie na wytworzenie odpadów oraz podmiotów, które uzyskały decyzję zatwierdzającą program gospodarowania odpadami wydobywczymi lub zezwolenie na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, Marszałek Województwa Śląskiego dokonywał wpisu do rejestru z urzędu.

W wojewódzkiej bazie danych dotyczącej wytworzenia i gospodarowania odpadami figurowało, w zakresie odpadów o kodach⁴ 01 01 02⁵, 01 04 81⁶ i 01 04 12⁷:

- 48 wytwórców⁸, którzy wytworzyli w tym okresie 61 612 289 ton odpadów;
- dwa podmioty, których działalność polegała na unieszkodliwianiu odpadów wydobywczych na obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych⁹, tj. Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. KWK „Budryk zarządzająca ouow w Knurowie (unieszkodliwiono łącznie 7 793 001 ton odpadów) oraz Haldex S.A. w Katowicach zarządzająca ouow „Panewniki” (unieszkodliwiono łącznie 5 095 178 ton odpadów). W okresie objętym kontrolą do Marszałka nie wpłynęły zawiadomienia o zmianie posiadacza ouow;
- 40 podmiotów prowadzących odzysk poza instalacjami (poddano odzyskowi 30 532 489 ton);
- 25 podmiotów prowadzących instalację odzysku odpadów (poddano odzyskowi 21 349 491 ton);
- pięciu przedsiębiorców przekazujących odpady w celu ich wykorzystania osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym, niebędącym przedsiębiorcami na ich własne potrzeby (13 896 ton).

(dowód: akta kontroli str. 4 – 27, 176)

Marszałek Województwa Śląskiego prowadził wojewódzką bazę danych, dotyczącą wytworzenia i gospodarowania odpadami wraz z rejestrem udzielanych zezwoleń w tym zakresie. Dane za rok poprzedni wprowadzane były do 30 czerwca roku następnego. Zastępca Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu wyjaśnił między innymi, że z uwagi na brak określenia w przepisach¹⁰ terminu uzupełniania bazy danymi za rok poprzedni, przyjęto termin określony przepisem § 4 wcześniej obowiązującego rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zasad sporządzania raportu wojewódzkiego¹¹, który stanowił: *Raport wojewódzki za poprzedni rok kalendarzowy marszałek województwa przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska do końca drugiego kwartału roku kalendarzowego następującego po nim.*

(dowód: akta kontroli str. 374 – 375)

⁴ Kody oraz rodzaje odpadów wymienione są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1923), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie katalogu odpadów”.

⁵ Odpady z wydobywania kopalin innych niż rudy metali. Odpady te nazywa się również odpadami górnymi, ponieważ pochodzą z robót górniczych i przygotowawczych, udcstępniających złoża kopaliny głównej. Przede wszystkim jest to nadkład i przewarstwienia złoża. Nazywane są również skalą płąną.

⁶ Odpady z flotacyjnego wzbogacania węgla inne niż wymienione w 01 04 80.

⁷ Odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin inne niż wymienione w 01 04 07 i 01 04 11. Są to odpady przerobcze w formie stałej lub szlamu, które pozostają po przeróbce kopalin.

⁸ W tym 35 zakładów górniczych i oddziałów KWK

⁹ Zwanych dalej „ouow”.

¹⁰ W tym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2011 r. w sprawie niezbędnego zakresu informacji objętych obowiązkiem zbierania i przetwarzania oraz sposobu prowadzenia centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytworzenia i gospodarowania odpadami.

¹¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 101, poz. 688.

1.2. Stosownie do wymogu określonego w art. 75 ust. 1 ustawy o odpadach, wszystkie niżej wymienione podmioty (wybrane do kontroli w sposób celowy¹²) składały Marszałkowi Województwa sprawozdania zawierające zbiorcze zestawienia danych o rodzajach i ilościach wytworzonych odpadów z wydobycia węgla kamiennego oraz o sposobach ich zagospodarowania. Sprawozdania te były przesyłane w terminie określonym przepisem art. 76 ustawy o odpadach, tj.: do 15 marca roku następnego po sprawozdawczym. I tak sprawozdania przesłano:

- Kompania Węglowa S.A.- 14 marca 2016 r. (za 2015 r.), 6 maja 2016 r. (za 2016 r. – zmiana właściciela)
- Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o. - 13 lutego 2017r. (za 2016 rok), 12 marca 2018 r. (za 2017 rok);
- Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. - 15 marca 2016 r. (za 2015r.), 13 marca 2017 r. (za 2016 rok), 14 marca 2018 r. (za 2017 rok);
- Tauron Wydobycie S.A. - 7 marca 2016 r. (za 2015 r.), 10 marca 2017 r. (za 2016 rok), 6 marca 2018 r. (za 2017 rok);
- Węglkokoks Kraj Sp. z o.o. - 7 marca 2016 r. (za 2015 rok), 6 marca 2017 r. (za 2016 rok), 22 luty 2018 r. (za 2017 rok);
- Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. - 14 marca 2016 r. (za 2015 rok), 13 marca 2017 r. (za 2016r.), 14 marca 2018 r. (za 2017 rok);
- Haldex S.A. - 14 marca 2016 r. (za 2015 rok), 15 marca 2017 r. (za 2016 rok), 15 marca 2018 r. (za 2017 rok);
- Katowicki Holding Węglowy S.A. - 15 marca 2016 r. (za 2015 rok), 7 marca 2017 r. (za 2016 rok), 15 stycznia 2018 r. (za 2017 rok).

W okresie objętym kontrolą Marszałek Województwa Śląskiego nie zobowiązywał składających przedmiotowe sprawozdania do przedłożenia dokumentów, na podstawie których sporządzono zestawienia zbiorcze.

(dowód: akta kontroli str. 64 – 171)

1.3. Urząd nie wzywał pisemnie ww. podmiotów do korekty sprawozdań. W toku weryfikacji sprawozdań Urząd nie stwierdził przypadków ich niezgodności z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, uzasadniających wnioskowanie o ukaranie przedsiębiorcy.

Kierownik Referatu ds. gospodarki odpadami wyjaśnił, że: *Sprawozdania były weryfikowane w ustawowym terminie, a jeżeli podczas weryfikacji w sprawozdaniach zauważono błędy, informowano o tym podmiot telefonicznie, aby przesał korektę sprawozdania. Nie było sytuacji, w której podmiot nie zrobił korekty po wezwaniu telefonicznym. W związku z powyższym nie zaistniała sytuacja, aby wzywać podmioty pisemnie do złożenia korekty.*

Po weryfikacji sprawozdań sporządzano na ich podstawie raport wojewódzki, który wysyłano drogą elektroniczną do Ministerstwa Środowiska¹³.

(dowód: akta kontroli str. 172)

1.4. Na podstawie art. 41 ust. 1 i ust. 3 pkt 1 lit. b ustawy o odpadach, w latach 2015 – 2017, Marszałek Województwa Śląskiego wydał 56 decyzji zezwalających na odzysk odpadów wydobywczych pochodzących z wydobycia węgla kamiennego w procesie odzysku polegającym na wypełnianiu terenów niekorzystnie

¹² Kontrolą objęto podmioty, w których NIK w ramach tematu kontroli *Zabezpieczenie i zagospodarowanie zwalowisk pogórnicznych* prowadził czynności kontrolne.

¹³ Raport Wojewódzki za rok 2015 wysłano 30 czerwca 2016 r., a za 2016 rok – 29 czerwca 2017 r.

przekształconych. Zezwolenia te zawierały informacje określone w art. 43 ust. 1 i 2 ustawy o odpadach.

Kierownik Referatu ds. gospodarki odpadami wyjaśnił, że: *Stwierdzone dotychczas w Urzędzie nieprawidłowości dotyczyły prowadzenia odzysku odpadów w procesie polegającym na wypełnianiu terenów niekorzystnie przekształconych, nie wiązały się zatem z faktem wykorzystywania w tym celu odpadów wydobywczych pochodzących z wydobywania węgla kamiennego, lecz wynikały z deponowania w ww. terenach odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, które nie są ujęte w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie odzysku odpadów poza instalacjami i urządzeniami¹⁴, a więc nie mogą być wykorzystywane do wypełniania terenów niekorzystnie przekształconych.*

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki cofnięcia zezwolenia na przetwarzanie odpadów, w trybie art. 47 ust. 2 ustawy o odpadach. Prowadzone było natomiast jedno postępowanie w tej sprawie, które było konsekwencją kontynuowania przez Urząd działań związanych z zawiadomieniami składanymi w 2013 roku. Zawiadomienia te dotyczyły wystąpienia zapożarowania hałdy nr 1/Rw Zabrze-Mikulczycach, skutkującego istotną uciążliwością dla najbliższej zabudowy mieszkalnej w postaci emisji pyłowo-gazowej. Właścicielem terenu zwałowiska była Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. z siedzibą w Bytomiu, która na podstawie umowy wydzierżawiła go P.P.H.U. BETA, a następnie firmie EKOBERGA Sp. z o.o., Sp. k. Mimo działań podjętych przez Marszałka w 2013 nadał wpływały do Urzędu skargi dotyczące uciążliwości w postaci emisji niezorganizowanej zanieczyszczeń do powietrza z zapożarowanej hałdy. W związku z powyższym Marszałek Województwa Śląskiego ponownie wezwał Spółkę¹⁵ do zaniechania naruszeń wynikających z nieprzestrzegania przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*¹⁶ i ustawy o odpadach, na podstawie których została wydana decyzja zezwalająca na wytwarzanie odpadów z uwzględnieniem odzysku w instalacji do odzysku odpadów, poprzez zobowiązanie firmy EKOBERG Sp. z o.o., Sp. k. do:

- zlikwidowania w terminie do 15 kwietnia 2014 r. zapożarowania eksploatowanej hałdy 1/R w Zabrzu - Mikulczycach i wyeliminowanie uciążliwej dla środowiska emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych spowodowanych eksploatacją hałdy
- niezwłocznego podjęcia działań w postaci zastosowania prewencji pożarowej oraz działań naprawczych wynikających z ekspertyzy wykonanej przez uprawnioną jednostkę badawczą, w której powinna się znaleźć ocena stanu termicznego hałdy
- prowadzenia na bieżąco monitoringu termicznego hałdy, w tym pomiarów temperatury panującej wewnątrz, wykonanych za pomocą specjalistycznych badań termowizyjnych,
- przedstawienia w terminie do 28 marca 2014 r. Marszałkowi Województwa Śląskiego pełnej informacji w sprawie zabezpieczenia gwarantującego realizację zadań podanych w wezwaniu i wyeliminowanie negatywnych skutków powodowanych eksploatacją hałdy.

W dniu 23 kwietnia 2014 r. przedstawiciele Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu, wraz z przedstawicielami Urzędu Miasta Zabrze oraz firmy EKOBERG Sp. z o.o.

¹⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 796.

¹⁵ Pismem z 12 marca 2014 r. znak: OS GO.KW-00187/14.

¹⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 799, ze zm.

Sp. k., ponownie przeprowadzili oględziny hałdy nr 1/R w Zabrze-Mikulczycach, podczas których stwierdzono, iż :

- firma wystąpiła do Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach o wykonanie ekspertyzy w sprawie określenia stosownych działań i sposobów dla zastosowania skutecznej prewencji pożarowej oraz działań naprawczych eliminujących występujące zapożarowanie hałdy,
- spółka nie prowadziła na bieżąco monitoringu termicznego hałdy,
- w górnych partiach hałdy występowały punktowe miejsca zapożarowania, skutkujące odczuwalną emisją zanieczyszczeń gazowych,
- prowadzone dotychczas prace związane z eksploatacją hałdy oraz likwidacją zwalówisk nie uwzględniały profilaktyki pożarowej.

Z uwagi na stwierdzone naruszenia warunków posiadanego pozwolenia, zapisów ustawy o ochronie środowiska i ustawy o odpadach, Marszałek Województwa Śląskiego zawiadomił EKOBERGA Sp. z o.o., Sp. k.¹⁷, o wszczęciu na podstawie art. 195 ustawy *Prawo ochrony środowiska* postępowania administracyjnego w sprawie cofnięcia lub ograniczenia bez odszkodowania decyzji Nr 2695/OS/2012 z 26 września 2012 r. Po dokonaniu przez pracowników Urzędu, w dniu 14 sierpnia 2014 r. kolejnych oględzin hałdy nr 1/R, a także po zgromadzeniu i analizie materiałów, w tym opinii specjalistycznej Głównego Instytutu Górnictwa, Marszałek Województwa Śląskiego na podstawie art. 362 ust. 1 i 2 ustawy *Prawo ochrony środowiska* zobowiązał firmę EKOBERGA Sp. z o.o. Sp. k.¹⁸ do usunięcia przyczyn uciążliwego oddziaływania na środowisko zapożarowanego zwalówiska odpadów pogórnicznych – hałda nr 1/R w Zabrze-Mikulczycach. W wyniku złożenia przez Spółkę odwołania od powyższej decyzji, Minister Środowiska po rozpoznaniu sprawy uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji¹⁹. Firma EKOBERGA Sp. z o.o., Sp. k. powyższą decyzję zaskarżyła do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego zarzucając naruszenie polegające na nieumorzeniu przez organ II instancji postępowania prowadzonego przez Marszałka Województwa Śląskiego w sprawie cofnięcia lub ograniczenia bez odszkodowania przedmiotowego pozwolenia. Wyrokiem z dnia 15 września 2015 r.²⁰ Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił powyższą skargę. Następnie Spółka złożyła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego, który orzeczeniem z 13 września 2017 r. również oddalił skargę²¹. Kierownik Referatu ds. gospodarki odpadami wyjaśnił, że: *Biorąc pod uwagę fakt, iż decyzja Marszałka Województwa Śląskiego nr 2695/OS/2012 z 26 września 2012 r., z późniejszymi zmianami, na podstawie której firma Ekoberga” sp. z o.o., sp. k. prowadziła eksploatację hałdy nr 1/R w Zabrze-Mikulczycach wygasła z dniem 10 sierpnia 2016 r., postępowanie tut. Organu w sprawie jej cofnięcia lub ograniczenia bez odszkodowania stało się bezprzedmiotowe.*

(dowód: akta kontroli str. 406 – 433)

1.5. W latach 2015-2018 (do dnia kontroli NIK) Marszałek Województwa Śląskiego, jako organ właściwy w sprawach odpadów wydobywczych w przypadkach określonych w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. *o odpadach*

¹⁷ Pismem z 16 maja 2016 r. znak: OS GO.KW-00312/14.

¹⁸ Decyzja nr 1696/OS/2014 z 29 sierpnia 2014 r.

¹⁹ Decyzja 28 listopada 2014 r., znak: DOŚwoa-281-83/47700/14/AS. W uzasadnieniu decyzji podano, iż Marszałek Województwa Śląskiego zawiadamiając Stronę o wszczęciu postępowania z art. 195 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, nie mógł wydać decyzji zobowiązującej do usunięcia przyczyn uciążliwego oddziaływania na środowisko, wydawanej na podstawie art. 362 ust. 1 i 2 ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

²⁰ Sygn. akt: IV SA/Wa 635/15.

²¹ Sygn. akt: II OSK 52/16.

wydobywczych²², nie wydawał decyzji zezwalających na prowadzenie *ouow*. Ostatnie postępowania w powyższej sprawie zakończone pozytywną decyzją przeprowadzone zostały w latach 2012 i 2013²³.

(dowód: akta kontroli str. 189 – 197)

W okresie objętym kontrolą Marszałek Województwa Śląskiego nie wydał żadnej zgody na zamknięcie *ouow*.

(dowód: akta kontroli str. 177)

1.6. W latach objętych kontrolą Marszałek Województwa Śląskiego wydał 20 decyzji zatwierdzających *Programy*, z tego 7 decyzji w 2015 r., 8 decyzji w 2016 r., 4 decyzje w 2017 r. – i 1 decyzję w 2018 r.

Decyzje te dotyczyły w głównej mierze przedsiębiorców wykonujących otwory wiertnicze oraz zakładów prowadzących odkrywkową działalność górnictwem. Przed wydaniem decyzji zasięgano opinii właściwego Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego oraz właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Informacja o postanowieniach dotyczących powyższych opinii została każdorazowo podawana w uzasadnieniach decyzji. Marszałek Województwa nie zasięgał opinii właściwego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, gdyż nie występowały przypadki, o których mowa w art. 27 ust. 9 ustawy *o odpadach wydobywczych*, tj. nie wpłynęły wnioski posiadaczy odpadów prowadzących *ouow* w sprawie odstąpienia od obowiązku wykonywania badań składu wód powierzchniowych, odciekowych i podziemnych, pomiaru objętości wód odciekowych oraz pomiaru poziomu wód podziemnych.

(dowód: akta kontroli str. 176)

1.7. Wszyscy przedsiębiorcy górnictwem prowadzący działalność na terenie województwa śląskiego posiadali zatwierdzone *Programy*. Marszałek Województwa Śląskiego nie otrzymywał zawiadomień, ani nie był w posiadaniu informacji na temat prowadzenia przez przedsiębiorców górnictwem działalności bez decyzji zatwierdzających *Programy*, dla których organem właściwym był marszałek województwa.

Według wyjaśnień Kierownika Referatu ds. gospodarki odpadami *Marszałek Województwa Śląskiego systematycznie monitoruje obowiązek przedkładania przeglądów programów gospodarowania odpadami wydobywczymi, prowadząc wewnętrzną bazę przedsiębiorców, którzy uzyskali decyzje zatwierdzające przedmiotowe programy. Dotychczas nie wystąpiły przypadki niewywiązywania się posiadaczy odpadów z ww. obowiązku. W celu łatwego i przejrzystego dostępu do wydanych przez marszałka decyzji zatwierdzających programy gospodarowania odpadami wydobywczymi, a także weryfikacji terminów przedłożenia przeglądów tych programów Referat ds. gospodarki Odpadami prowadzi wewnętrzną bazę danych (w programie Excel), grupującą przedmiotowe decyzje w zależności od roku ich wydania. W poszczególnych kolumnach dla każdego wpisu wprowadzane są*

²² Dz. U. z 2017 r. poz. 1849, ze zm., zwanej dalej *ustawą o odpadach wydobywczych*.

²³ Decyzja Nr 791/OS/2013 z 28 marca 2013 r. udzielająca zezwolenia na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Panewniki” na terenie miast: Mikołów, Katowice, Ruda Śląska przez HALDEX S.A.; decyzja Nr 1031/OS/2012 z 23 kwietnia 2012 r. udzielająca zezwolenia na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych pn.: „Centralne Składowisko Odpadów Górniczych w Knurowie prowadzonego przez Jastrzębską Spółkę Węglową S.A. KWK „Budryk” w Ornontowicach.

dodatkowo odsyłacze do skanu decyzji. W bazie umieszczane są również informacje o wywiązywaniu się podmiotów z obowiązku przedłożenia przeglądu programu gospodarowania odpadami.

(dowód: akta kontroli str. 177, 376 – 377)

W ramach prowadzonego monitoringu obowiązku przedkładania przez posiadaczy odpadów przeglądów Programów, Marszałek Województwa Śląskiego zwracał im uwagę na art. 12 ust. 4 ustawy o odpadach wydobywczych, dotyczący informowania Marszałka Województwa o wszelkich planowanych zmianach w Programie w formie pisemnego oświadczenia na temat planowanych w nim zmian.

Marszałek Województwa w dniu 18 sierpnia 2017 r., w piśmie do Haldex S.A. potwierdzającym przeprowadzenie i przedłożenie Marszałkowi przeglądu Programu, o którym mowa w art. 12 ust. 1 4 ustawy o odpadach wydobywczych, zwrócił Spółce uwagę na obowiązek wynikający z art. 12 ust. 4 wyżej cytowanej ustawy. Wskazał on, że zgodnie z przedłożonym przez Haldex S.A. przeglądem Programu, Spółka w ramach prowadzonej działalności wprowadziła w okresie od 2012 r. do 2017 r. szereg zmian w gospodarce odpadami wydobywczymi w zakresie:

- rodzajów instalacji do przetwarzania odpadów wydobywczych,
- ilości przetwarzanych odpadów wydobywczych w instalacjach,
- źródła pochodzenia odpadów wydobywczych przewidzianych do składowania w ouow,
- ilości odpadów wydobywczych przewidzianych do wytworzenia.

W związku z powyższym Marszałek Województwa Śląskiego, na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy o odpadach wydobywczych, wezwał Haldex S.A. do niezwłocznego zaniechania i uregulowania stanu formalno-prawnego w zakresie prowadzonej działalności, aby gospodarowanie odpadami wydobywczymi było zgodne z posiadaną decyzją zatwierdzającą Program.

Odpowiadając na powyższe wezwanie 6 września 2017r. Spółka przedłożyła przegląd programu gospodarowania odpadami wydobywczymi wraz z oświadczeniem Zarządu o prowadzeniu przez Haldex S.A. działalności zgodnie z przedłożonym przeglądem programu.

(dowód: akta kontroli str. 378 – 381)

1.8. W latach 2015 – 2018 (do dnia kontroli NIK) do Urzędu wpłynęły dwa zawiadomienia/skargi dotyczące uciążliwości związanych z zagospodarowaniem odpadów wydobywczych pochodzących z wydobycia węgla kamiennego:

- pismo Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska z 17 marca 2016 r., znak: IN.I.7024.9.2016.JR dot. interwencji mieszkanki miasta Czerwionka – Leszczyny w sprawie zanieczyszczenia powietrza powodowanego przez aktywną termiczną skarpę osadnika po odpadach górniczych, należąca do Przedsiębiorstwa Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A. z siedzibą w Jastrzębiu Zdroju (wcześniej do Zakładu Odsalania Dębieńsko sp. z o.o.). Biorąc pod uwagę zapisy art. 362 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska²⁴, na które powoływał się w przedmiotowym piśmie WIOŚ, organem właściwym w niniejszej sprawie był Starosta Powiatu Rybnickiego. W związku z powyższym Marszałek Województwa Śląskiego zawiadomieniem z 6 kwietnia 2016 r., na podstawie art. 65 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r.

²⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm., zwana dalej ustawą „Prawo ochrony środowiska”.

Kodeks postępowania administracyjnego²⁵ przekazał otrzymane od WIOŚ zawiadomienie do Starosty Powiatu Rybnickiego;

- pismo Starostwa Powiatowego w Mikołowie z 29 września 2015 r., znak: MNO.604.2.16.2015.BW przekazujące wniosek firmy przedsiębiorcy o podjęcie interwencji w związku z uciążliwościami występującymi w wyniku trwającej rozbiórki hałdy pogórnicy w rejonie ul. Kuźnickiej w Katowicach. Zgodnie z pismem przedsiębiorcy, wykonane pomiary hałasu przy zabudowie mieszkaniowej wykazywały natężenie na poziomie 50 dB. Przedmiot powyższego wniosku stanowił *ouow* „Panewniki”, zlokalizowany na terenie miast: Katowice, Mikołów i Ruda Śląska, na którym firma Haldex S.A. prowadzi wydobycie odpadów zgodnie z decyzją Marszałka Województwa Śląskiego nr 291/OS/2015 z 19 lutego 2015 r. W związku z otrzymanym pismem w dniu 3 listopada 2015 r. przeprowadzono oględziny przedmiotowego obiektu, w trakcie których rozpoznano źródła emisji hałasu oraz emisji niezorganizowanej pyłu. Ustalono, że odpady wydobywane są zgodnie z dokumentacją pn. „Projekt rozbiórki hałdy Panewniki” oraz przepisami ustawy o odpadach, a tym samym zgodnie z posiadaną decyzją nr 291/OS/2015 z 19 lutego 2015 r. Ponadto, zgodnie ze zobowiązaniem ujętym w treści protokołu z oględzin, firma Haldex S.A. pismem z 26 listopada 2015 r. przekazała Urzędowi chronometraż pracy poszczególnych urządzeń używanych przy wydobywaniu odpadów z obiektu „Panewniki”. Od czasu przeprowadzenia oględzin do chwili obecnej nie wpływały kolejne skargi dotyczące funkcjonowania firmy Haldex S.A. na terenie *ouow*.

(dowód: akta kontroli str. 172 – 220)

Ponadto w związku z otrzymaniem od Prezydenta Miasta Bytom informacji o stwierdzeniu w wyniku kontroli naruszenia warunków decyzji zezwalającej na przetwarzanie odpadów, Marszałek Województwa Śląskiego wezwał firmę DROGOPOL EKOPARK Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach²⁶ do zaniechania naruszeń wynikających z nieprzestrzegania warunków określonych w decyzji Marszałka Województwa Śląskiego²⁷, stanowiącej zezwolenie na przetwarzanie odpadów w zakresie odzysku odpadów poza instalacjami i urządzeniami w procesie odzysku R5 polegającym na wypełnianiu odpadami innymi niż niebezpieczne terenów niekorzystnie przekształconych²⁸. Zakres przedmiotowego wezwania dotyczył usunięcia odpadów nieujętych w decyzji, przekazania ich podmiotom posiadającym stosowne zezwolenia w zakresie gospodarowania tego rodzaju odpadami oraz udokumentowanie usunięcia tych odpadów kartami ich przekazania. Ponadto Marszałek wezwał ww. firmę do pisemnego poinformowania o poczynionych działaniach w sprawie usunięcia naruszeń ww. decyzji w terminie do 31 maja 2016 r.

W piśmie z dnia 24 maja 2016 r. firma DROGOPOL EKOPARK Sp. z o. o. złożyła wyjaśnienia w przedmiocie wezwania, informując o działaniach podjętych w jego zakresie. W odpowiedzi na powyższe Marszałek wezwał firmę do przedłożenia dokumentów w postaci kart przekazania odpadów, poświadczających usunięcie odpadów zdeponowanych niezgodnie z posiadanym zezwoleniem²⁹. W dniu 21 lipca

²⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 1257, ze zm., zwany dalej „k.p.a.”.

²⁶ Pismem z dnia 25 kwietnia 2016 r. znak pisma: OS GO.KW-00274/16.

²⁷ Z dnia 27 listopada 2013 r. Nr 2504/OS/2013.

²⁸ Realizowanym na terenie działek o numerach ewidencyjnych 4442/265, 4448/268, 4451/279, 4445/267, 4075/266, 4077/267, 4441/279, 4455/304, 4440/265, 4444/267, 4447/268, 4459/279, 4454/304, 4429/279, 2321/279 zlokalizowanych w Bytomiu przy ul. Celnej.

²⁹ Pismem z dnia 27 czerwca 2016 r. znak pism: OS GO.KW-00436/16.

2016 r. firma DROGOPOL EKOPARK Sp. z o. o. przesała do Urzędu kopie kart przekazania odpadów, stanowiących dowód potwierdzający usunięcie nieprawidłowości będących przedmiotem wezwania z dnia 25 kwietnia 2016 r. Zastępca Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu wyjaśnił, że: *Po tym wydarzeniu na spółkę DROGOPOL EKOPARK Sp. z o. o. nie wpływały skargi dotyczące jej działalności na terenie w Bytomiu przy ul. Celnej.*

(dowód: akta kontroli str. 390 – 405)

Ocena cząstkowa

Marszałek Województwa Śląskiego prawidłowo realizował zadania związane z zagospodarowaniem zwałowisk odpadów górniczych. Nadzór w powyższym zakresie wykonywany był poprzez wydawanie decyzji administracyjnych w sprawach związanych z gospodarką odpadami wydobywczymi oraz kontrolę sposobu realizacji warunków w nich ustalonych, w tym w szczególności zatwierdzających programy gospodarowania odpadami wydobywczymi.

2. Inicjowanie działań dotyczących zagospodarowania terenów po górniczych na terenie województwa

Opis stanu faktycznego

2.1. Zagadnienia związane z zagospodarowaniem terenów przemysłowych, w tym pogórnich, na terenie województwa śląskiego zostały ujęte m.in. w dokumencie pn.: *Strategie Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”*³⁰, a w szczególności w jednym z celów operacyjnych C3 - *Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni.*

Jednym z kierunków w ramach ww. celu była rewitalizacja terenów i obiektów, w tym przemysłowych i zdegradowanych, na terenach (obiektach) o funkcjach społeczno-gospodarczych oraz zapewnienie ich dostępności. Jednym z wskaźników rezultatu – osiągnięcia celu operacyjnego dla ww. kierunku wskazano udział terenów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem. Wartość bazowa została określona dla roku 2011 i wynosiła 0,4%. Wartość docelowa dla 2020 r. określona została na poziomie 0,2%. Drugim wskaźnikiem monitorującym ww. kierunek była powierzchnia gruntów zrekultywowanych lub zagospodarowanych. Wartość bazowa dla 2011 r. została określona na poziomie 317 ha. Założono, że w okresie wdrażania *Strategii* powierzchnia zrekultywowanych gruntów będzie miała trend rosnący.

(dowód: akta kontroli str. 221 – 225)

Zarząd Województwa Śląskiego powołał Zespół ds. Wdrażania i Monitoringu *Strategii*³¹. Do jego głównych zadań należały m.in.: weryfikacja systemu wdrażania i monitoringu oraz wskaźników *Strategii*, współudział w opracowywaniu i aktualizowaniu *Strategii* oraz innych strategii branżowych zgodnie z odrębnymi decyzjami, jak również realizacją działań związanych z kształtowaniem polityki regionalnej województwa.

Zespół nie prowadził działań operacyjnych zmierzających do realizacji zadań wdrażających założenia *Strategii*. W głównej mierze zajmował się identyfikacją procesu zmiany uwarunkowań jej realizacji oraz inicjowaniem zmian zapisów *Strategii*.

³⁰ Strategia rozwoju Województwa Śląskiego przyjęta uchwałą Nr IV/38/2/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 1 lipca 2013 roku, zwana dalej „Strategia”.

³¹ Pierwszy zespół został powołany w listopadzie 2006 r., ostatnia aktualizacja uchwała nr 272/313/IV/2014 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 18 lutego 2014 r.

Realizacją zadań w ramach kompetencji ustawowych należących do samorządu województwa zajmowały się odpowiednie wydziały Urzędu, które we współpracy z Zespołem ds. Wdrażania i Monitoringu *Strategii* opracowały, co dwa lata *Raporty monitoringowe z realizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego*. Ostatni przygotowany raport³² obejmował okres 2014-2015. Raport monitoringowy za lata 2016-2017 był w fazie opracowywania i będzie przyjęty pod koniec 2018 r.

Zgodnie z raportem, realizacja wskaźników rezultatu dla 2015 r. przedstawiała się następująco:

- udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem wyniósł 0,4% i nie uległ zmianie w stosunku do wartości bazowej,
- powierzchnia gruntów zrekultywowanych i zagospodarowanych w 2014 r. wyniosła 183 ha, a w 2015 r. 138 ha i była mniejsza od wartości bazowej, określonej na poziomie 317 ha. Tym samym w okresie objętym monitoringiem powierzchnia terenów zrekultywowanych nie miała trendu rosnącego, jak założono w *Strategii*.

W ramach celu operacyjnego C.3. – *Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni* kwota wykorzystana na realizację przedsięwzięć³³ w 2014 r. i 2015 r. wyniosła kolejno 206,5 mln i 180,6 mln złotych. Głównymi źródłami finansowania inwestycji w ramach wskazanego celu były środki unijne (RPO WSL 2007-2013), które wyniosły odpowiednio 198,8 mln i 150,8 mln złotych. Informacje z realizacji zadań ujęto w Raporcie zbiorczo, bez wskazania poszczególnych kierunków działań. Pozostałe środki pochodziły z budżetu samorządu województwa.

W większości środki zostały wykorzystane przez Wydział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na Priorytet VI *Zrównoważony rozwój miast*. Celem tego priorytetu był wzrost konkurencyjności przestrzeni miejskiej województwa i był realizowany przez następujące cele szczegółowe:

- wzrost konkurencyjności ośrodków metropolitalnych,
- wielofunkcyjne wykorzystanie obszarów zdegradowanych.

Kierownik Referatu ds. gospodarki odpadami wyjaśnił, że: *Głównym podmiotem wdrażającym dokument strategii jest Samorząd Województwa Śląskiego, a podmiotami współuczestniczącymi w procesie wdrażania są jednostki lokalnego samorządu terytorialnego, administracja rządowa, w szczególności Wojewoda Śląski, organizacje pozarządowe, przedstawiciele świata kultury, nauki, szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, środowiska gospodarcze oraz samorządy zawodowe, a także partnerzy współpracy transgranicznej i międzyregionalnej. Należy podkreślić, że wdrażanie i operacjonalizacja odbywa się poprzez programy operacyjne oraz inne dokumenty programowe.*

(dcwódt: akta kontroli str. 175, 3,44, 382 – 387)

2.2. Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą Nr VI/11/8/2015 z dnia 31 sierpnia 2015 roku przyjął *Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024*³⁴. W dokumencie tym został przedstawiony m.in. wpływ przemysłu górnictwa na stan środowiska w ujęciu

³² Przyjęty uchwałą Zarządu Województwa nr 2548/158/VI/2016 z dnia 13 grudnia 2016 r.

³³ M.in. budowa Muzeum Śląskiego i Międzynarodowego Centrum Kongresowego w Katowicach na terenach byłej KWK „Katowice”.

³⁴ Zwany dalej „POŚ”.

- szczegółowym tj. stan aktualny, a także tendencje zmian. W POŚ wyznaczone zostały zadania do realizacji, w tym także z zakresu terenów przemysłowych (TP):
- TP1.1. Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TPP),
 - TP1.2. Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo-przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów przemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi,
 - TP.1.3. Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach przemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi,
 - TP.1.4. Wspieranie inicjatyw społecznych poprzez przekazanie środków finansowych, rozpowszechnienie informacji czy też udzielenie wsparcia merytorycznego, w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej.

W Raporcie z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” i „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”, za lata 2013-2014 oraz 2015-2016³⁵, w części dotyczącej terenów przemysłowych wskazano, że: Tereny przemysłowe w województwie śląskim zajmują atrakcyjne obszary w miastach, mogą po właściwym przekształceniu stać się przestrzenią „odzyskaną”, przyczyniając się do wzrostu potencjału rozwojowego miast. Jest to zjawisko wysoce pożądane w warunkach wysokiego zurbanizowania, jakie występują w centralnej części województwa, ale również z uwagi na szanse ograniczenia rozlewania się zabudowy na nowe tereny.

W Raporcie, w zakresie realizacji ww. zadań zapisano m.in., że zadania TP.1.1. i TP.1.3. są realizowane na bieżąco, zaś zadania TP.1.2. i TP.1.4. zostały zrealizowane, tj. m.in. zostały zrekultywowane przez zakład górniczy Węgłokoks Kraj Sp. z o.o. tereny „C1” położone w Piekarach Śląskich, obręb Brzozowice – Kamień.

(dowód: akta kontroli str. 226 – 240, 301)

Kierownik Referatu ds. gospodarki odpadami na temat realizacji zadania TP.1.1., będącego w fazie bieżącej realizacji, wyjaśnił, że: *W 2012 roku Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego wspólnie z Głównym Instytutem Górnictwa zakończył realizację projektu pn. „Ogólnodostępna Platforma Informacji – Tereny Przemysłowe i Zdegradowane” (OPI-TPP), po tym czasie nastąpił okres tzw. trwałości projektu”. Wojewódzki Program Przekształceń Terenów Przemysłowych i Zdegradowanych (2008 r.) opracowano, jako zaczątek budowy systemu wspierającego zarządzanie zagospodarowaniem tych terenów. Z uwagi na fakt, iż Województwo Śląskie jest regionem o największej liczbie terenów przemysłowych i zdegradowanych, podjęto próbę rozwiązania tego problemu w skali regionu. Wojewódzki Program Przekształceń Terenów Przemysłowych i Zdegradowanych to dokument, w którym przede wszystkim scharakteryzowano metodologię wykorzystania Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (RSIP) województwa śląskiego do wspomagania procesu przekształceń terenów*

³⁵ Zwany dalej „Raportem”.

poprzemysłowych. Program objął wstępną inwentaryzację i waloryzację wybranych terenów, a także przedstawiono w nim scenariusze ich przekształceń. Opracowanie zawiera również potencjalne źródła finansowania możliwe do wykorzystania. W kolejnych latach został utworzona baza OPI-TPP. W okresie objętym kontrolą baza OPI-TPP była stale aktualizowana poprzez modyfikację granic i opisu już istniejących w bazie terenów oraz usuwanie nieaktualnych terenów i dodawanie nowych. Według stanu na dzień 23 marca 2018 r. w bazie OPI-TPP zarejestrowanych jest 680 terenów, o łącznej powierzchni 10 050,09 ha.

(dowód: akta kontroli str. 174 – 175)

W bazie danych OPI-TPP uwzględniono obiekty wyszczególnione w Spisie zamkniętych i opuszczonych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oddziaływujących negatywnie na środowisko, tj.:

- była hałdę nr 4 KWK "Centrum" - uprzednio zrehabilitowana, na której aktualnie występują ogniska pożarowe - kod z OPI-TPP: 246201_027
- ouow Waleska - Kod z OPI-TPP: 240801_0565
- ouow Borynia - kod z OPI-TPP: 246701_0152
- ouow Pochwacie - kod z OPI-TPP: 246701_0153
- ouow "Kościelniok" - kod z OPI-TPP: 246701_0155
- zwał 9Bp KWK "Powstańców Śląskich" przy ul. Nowy Dwór lub Hałda nr 2 KWK "Centrum", przy ul. Celnej 13. - z OPI-TPP: 246201_024 lub 246201_029
- zwałowiska wzdłuż ul. Dolnośląskiej - kod z OPI-TPP: 246201_0065 ()
- hałdy byłego Zakładu "Orzeł Biały": M/G/77, M/G/78, M/G/70, M/G/71, M/G/6515. - z OPI-TPP: 246201_0038 ()
- hałdy byłego Zakładu "Orzeł Biały": M/G/77, M/G/78, M/G/70, M/G/71, M/G/6516. - z OPI-TPP: 246201_0038.

(dowód: akta kontroli str. 241 – 241)

Marszałek Województwa Śląskiego nie dysponował danymi dotyczącymi efektów w zakresie pozyskania podmiotów zainteresowanych rewitalizacją terenów przemysłowych, w tym pogórnich dzięki bazie OPI-TPP. Zdaniem Kierownika Referatu ds. gospodarki odpadami dane takie winny posiadać gminy, na których terenach znajdują się tereny wymagające rewitalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 189)

2.3. W projekcie *Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016 – 2022* wskazano m.in. że: *Dopuszcza się eksploatację zwałowisk, hałd itp. poniżej terenów otaczających pod warunkiem udokumentowania zbytu materiału wytworzonego w wyniku eksploatacji. Eksploatację hałd pogórnich należy tak prowadzić, aby nie spowodować ich otwartego zapożarowania. Eksploatacja takich obiektów powinna się odbywać pod nadzorem termowizyjnym wykonywanym przez uprawnione do tego jednostki.*

Marszałek Województwa Śląskiego decyzją Nr 291/OS/2015 z dnia 19 lutego 2015 r., udzielił spółce Haldex S.A. zgody na wydobywanie odpadów z ouow „Panewniki”. Kierownik Referatu ds. gospodarki odpadami wyjaśnił, że: *Ze względu na to, że projekt Planu gospodarki odpadami dla województwa Śląskiego na lata*

2016 – 2022³⁶ został przyjęty po dniu wyrażenia zgody na wydobywanie odpadów z obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych „Panewniki”, Marszałek Województwa Śląskiego nie żądał udokumentowania zbytu pozyskanych odpadów.
(dowód: akta kontroli str. 188, 201-204)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” i „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”, za lata 2013-2014 oraz 2015-2016, został w Urzędzie przyjęty pomimo, że sporządzono go nierzetelnie, w części dotyczącej realizacji zadania TP.1.2..

Czynności przeprowadzone przez NIK w ramach niniejszej kontroli P/18/067 *Zabezpieczenie i zagospodarowanie zwałowisk pogórnich w Węgłokoks Kraj Sp. z o.o.* wykazały, że ww. zadanie nie zostało dotąd zrealizowane. Według stanu na dzień 12 kwietnia 2018 r. do zakończenia rekultywacji technicznej terenu „C1” konieczne było dostarczenie jeszcze 220 888 m³ odpadów wydobywczych³⁷. W ww. raporcie podano tymczasem, że rekultywacja przez Węgłokoks Kraj Sp. z o.o. terenu „C1” położonego w Piekarach Śląskich, obręb Brzozowice – Kamień była zakończona.

W powyższej sprawie Zastępca Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu wyjaśnił między innymi, że: *Termin realizacji tego działania określony został na lata 2015-2019, jako zadanie ciągłe, natomiast, jako jednostkę realizującą wskazano właścicieli gruntów oraz przedsiębiorstwa. W grudniu 2017 r. opracowany został Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” i „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”, którego Wykonawcą, wyłonionym z przetargu nieograniczonego, była firma Green Key z siedzibą w Poznaniu. Wykonawca zobowiązany był m.in. do ankietyzacji podmiotów wskazanych do realizacji poszczególnych zadań, z której wynika, że ww. działanie TP1.2. było realizowane w latach 2015 - 2016 przez kilka podmiotów, w tym WĘGŁOKOKS KRAJ Sp. z o.o. KWK Bobrek-Piekary. Z zebranych podczas ankietyzacji materiałów wynika, że WĘGŁOKOKS KRAJ Sp. z o.o. prowadził rekultywację terenu C1 położonego w Piekarach Śląskich, obręb Brzozowice - Kamień poprzez wypełnianie niecki poeksploatacyjnej odpadami wydobywczymi uzyskując efekt ekologiczny poprzez:*

- w 2015 r. - wbudowanie w nieckę poeksploatacyjną 12,2 tys. Mg odpadów wydobywczych
- w 2016 r. - wbudowanie w nieckę poeksploatacyjną 14,9 tys. Mg odpadów wydobywczych.

Biorąc pod uwagę, że w wyznaczonym terminie tj. w latach 2015-2016 podmioty prowadziły rekultywację terenów zdegradowanych, w Raporcie stwierdzono,

³⁶ Uchwałą Nr 2656/160/V/2016 z dnia 23.12.2016 r. Zarząd Województwa Śląskiego przyjął projekt „Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022”.

³⁷ Wg szacunków spółki Węgłokoks Kraj Sp. z o.o. rekultywacja terenu C1 potrwa do lipca 2025 r.

że działanie TP1.2. zostało zrealizowane, jednakże nie oznacza to, że rekultywacja terenu C1 położonego w Piekarach Śląskich została zakończona.

(dowód: akta kontroli str. 388 – 389)

NIK odnosząc się do ww. wyjaśnień wskazuje, iż w Urzędzie posiadano dane pozwalające na krytyczne zweryfikowanie treści raportu o prowadzonych pracach rekultywacyjnych na terenie C1 na podstawie wydanych dla Spółki Węglokoks Kraj Sp. z o.o. decyzji zezwalających na odzysk odpadów poza instalacjami i urządzeniami na tym terenie³⁸, zgodnie z którymi prace rekultywacyjne na tym terenie będą trwać do 29 września 2025 r.

(dowód: akta kontroli str. 434-441)

Ocena cząstkowa

Marszałek Województwa Śląskiego inicjował działania nakreślone w dokumentach strategicznych województwa w zakresie gospodarki odpadami wydobywczymi i przywracaniem terenów zdegradowanych działalnością górnictwem do obiegu społeczno – gospodarczego. Prowadząc monitoring wdrażania założeń strategii w tym zakresie w Urzędzie przyjęto bez uwag raport okresowy z realizacji *Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024*, który został sporządzony nierzetelnie w części dotyczącej wpływu przemysłu górnictwa na stan środowiska.

IV. Uwagi

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁹, zwraca uwagę na konieczność zapewnienia rzetelnej weryfikacji treści raportów sporządzanych na zlecenie Urzędu w ramach prowadzonego monitoringu wdrażania strategii.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

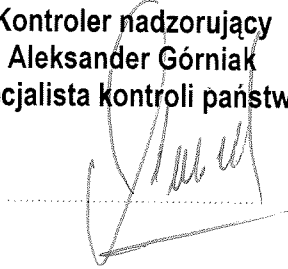
³⁸ Decyzja nr OS-GO.72440.00069.2015 z dnia 30 września 2015 r. z terminem ważności do 31 grudnia 2017 r. i decyzja nr OS-GO.7244.35.2017 z dnia 19 lipca 2017 r. z terminem ważności do dnia 29 września 2025 r.

³⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm., zwaną dalej „ustawą o NIK”.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 28 czerwca 2018 r.

Kontroler nadzorujący
Aleksander Górniak
Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

p.o. DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
w Katowicach

Piotr Miklis